UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

# R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv, Metaphysicarvm Dispvtationvm, In Qvibvs Et Vniversa Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad omnes duodecim Aristotelis Libros ...

**Suárez, Francisco**

**Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630**

2 Vtrum in omnibus naturis res indiuidua & singularis, vt alis est, addat aliquid supra communem, seu specificam naturam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-94135

Visual Library

nis æque procedit de qualibet natura, vel entitate spirituali: quia impossibile est, quin tali entitati sit adiuncta negatio communicabilitatis, seu diuisionis talis entitatis in plures sibi similes, quia non potest ipsamet à seipsa diuidi, & esse vna & plures. Denique ad hoc nil refert, quod spiritualis subsistãtia & natura possit intra eandem speciem secundum numerum multiplicari, nec ne. Nam, si potest, necesse est, vt quodlibet indiuiduum illius specie habeat indiuiduam, & singularem vnitatem, neque ipsa species existere poterit, nisi in aliquo indiuiduo, sicut de aliis vniuersalibus dictum est. Si vero ea multiplicatio indiuiduorum repugnat tali naturæ, hoc ipso talis natura in re existens magis est singularis & indiuidua, quia est magis incommunicabilis, scilicet, quasi essentialiter ad modum diuinæ naturæ. Igitur ad rationem indiuiduæ vnitatis, de qua nunc agimus, sufficit additio prædictæ negationis. An vero ad hanc negationem requiratur additio aliqua positiua supra specificam naturam, dicetur sectione sequenti.

VIII. Ad tertium respondetur, hominem prout existit in rerum natura, singularem esse; quia non est aliud à Petro & Paulo: an vero in eis habeat aliquam distinctionem ex natura rei ab eisdem, seq. sect. & disp. etiam sequenti dicetur.

## SECTIO. II.

### *Vtrum in omnibus naturis res indiuidua & singularis, vt talis est, addat aliquid supra communem, seu specificam naturam.*

I. OStendimus esse in rebus vnitatem indiuiduam, & singularem, nunc declarare incipimus, quid illa sit, quod non potest melius aliter fieri, quam declarando quid addat supra communem naturam, seu quæ à nobis abstracte & vniuerse concipitur.

### *Referuntur variæ sententiæ.*

II. PRima sententia generaliter affirmat saltem in rebus creatis indiuiduum addere communi naturę modum aliquem realem ex natura rei distinctum ab ipsa natura, & componentem cum illa indiuiduum ipsum. Hæc videtur esse opinio Scoti in 2. dist. 3. quæstione 1. & in Quodlib. quæstio. 2. & 7. Metaphys. quæst. 16. & ibidem Anton. Andr. quæ. 17. quam sententiam videtur defendere Fonseca, lib. 5. quæst. 3. sect. 2. q. 5. per totam. Et pro ea pugnat accerrime Ioan. Baptista Monlerius in speciali opere de vniuersalibus cap. 6. Fundamentum huius sententiæ esse potest illud fere quod, (teste Aristotele) Platonem mouit ad ponendas ideas vniuersalium à singularibus abstractas, scilicet, quia scientiæ & demonstrationes sunt de vniuersalibus, & non de singularibus. Item, quia definitiones essentiales, & proprię dantur de vniuersalibus, & non de singularibus. Item, quia proprietates, quæ per se insunt rebus, conueniunt illis mediis vniuersalibus naturis, ita, vt verum sit dicere, Petrum esse risibilem, quia homo est risibilis, sicut è contrario prædicata cõtingentia conueniunt communibus naturis ratione indiuiduorum: homo enim currit, quia Petrus currit: ergo hæc omnia indicant distinctionem aliquam ex natura rei inter indiuiduum & naturam communem: sed hæc distinctio esse non potest: nisi quatenus indiuiduum aliquid addit supra naturam communem, quia includit totam illam: ergo non potest distingui ab illa, nisi vt aliquid addens illi.

III. Secundò argumentor, quia homo verbi gratia, nõ est essentialiter indiuiduum quid: ergo cum fit indiuiduum, aliquid ei additur extra essentiam hominis: ergo necesse est, vt illud sit ex natura rei distinctum ab homine vt sic. Antecedens patet, quia si homo essentialiter esset hoc indiuiduum, non posset in plura multiplicari, imo nec posset concipi absque aliqua indiuiduatione & singularitate, quia non potest res concipi absque eo, quod est de essentia eius: potest autem concipi homo distincte, imo & definiri essentialiter absq; aliqua indiuiduatione. Sicut Deus, quia essentialiter est hoc singulare indiuiduum, ideo nec multiplicari potest, nec vere ac proprie concipi, nisi sub hac indiuidua ac singulari ratione concipiatur. Prima vero consequentia videtur per se nota, quia esse indiuiduum aliquid est in rerum natura, & illud non est essentiale naturæ communi, imo neque ipso indiuiduo (vt communiter dicitur) quia omnia indiuidua sunt eiusdem essentiæ: ergo oportet, vt addat aliquid præter communem essentiam. Et hinc probatur facile secunda consequentia, quia, quod est de essentia, & quod est extra essentiam, videntur ex natura rei distingui; imo eo maximè ita distinguuntur, quorum vnum non est de essentia alterius, sed, id quod indiuiduum addit speciei est extra essentiam eius, vt ostensum est: ergo.

Tertiò; Non eodem formaliter constituitur Petrus vt Petrus, & vt homo, tum quia id, quo constituitur homo, commune est ipsi Petro, & aliis hominibus, quo autem constituitur in esse Petri, est proprium eius: tum etiam, quia alias non posset magis concipi homo sub conceptu communi, quam Petrus. Addique hic possunt omnia argumenta quibus probari solet, vniuersalia ex natura rei distingui ab inferioribus, quæ partim supra attigimus agentes de conceptu entis, partim attingemus disputione sequenti. IV.

Secunda sententia extreme contraria est, indiuiduum nihil omnino addere communi naturę, quod positiuum & reale sit, aut re aut ratione distinctũ ab illa, sed vnamquamque rem vel naturam per se esse indiuiduam primo & immediate. Ita sentiunt nominales in primo distinctione 2. vbi Ocham quæst. 4. & 6. & Gabriel quæst. 6. 7. & 8. tribui etiam potest hæc opinio Henrico Quodl. 5. quæst. 8. vbi sentit indiuiduum solum addere speciei negationem, de qua sententia dicemus plura sectione sequenti opinione 3. Fundamentum est, quia nihil potest intelligi reale, quod singulare non sit, vt probatum est sect. præ. ergo repugnat, quod res fiat singularis per additionem alicuius realis supra naturam communem. Secundò, quia nulla res fieri potest vna per realem additionem alicuius positiui, vt supra ostensum est: ergo neque singularis & indiuidua. Patet consequentia, tum quia singularitas est quædam vnitas, tum etiam, quia vera ac realis vnitas nulla est præter vnitatem singularem, & indiuiduam. Tertio, quia vel id, quod additur est essentiale vel accidentale: si essentiale, sequitur, speciem diuidi posse per essentiales differentias contra Porphyr. capite de Specie: vnde vlterius sequitur indiuidua essentialiter differre, & speciem non dicere totam essentiam, seu quidditatem indiuiduorum, quod est contra Porphyr. & omnes Dialecticos. Denique sequitur, indiuidua posse, & debere definiri propria & adæquata definitione essentiali, contra Aristot. 7. Metaphys. textu 53. Si vero id, quod additur, est accidentale, sequitur indiuiduum esse ens per accidens: sequitur etiam accidens non aduenire subiecto indiuiduo, sed constituere illud, quod impossibile est, quia, si vnum ex alio indiuiduatur, potius accidens à subiecto, quam è conuerso, indiuiduationem accipit. V.

Tertia sententia potest distinctione vti inter res spirituales & materiales: nam in materialibus res singularis nihil addit supra naturam communem; in materialibus vero aliquid. Quæ distinctio videtur fundata in Aristotele 7. Metaph. cap. 11. textu 41. VI.

vbi

vbi dicit in rebus immaterialibus non distingui, quod quid est, ab eo cuius est: in materialibus vero distingui, vbi per *quod quid est* intelligit essentiam, seu definitionem essentialem, quæ comparari potest & ad definitum ipsum, & indiuidua, in quibus tale definitum, & definitio existit. Priori modo ea contulit Aristotel. 7. Metaphys. cap 6. textu 20. & 21. & generatim docuit in entibus per se, quod quid est, esse idem cum eo, cuius est; seu definitionem cum definito, quia eandem dicunt essentiam: solumq; differunt in confuso, vel distincto modo, quo concipiuntur. Quod commune est tam substantiis simplicibus, quam compositis, & accidentibus, si quatenus sunt per se vnum, definiantur. Nam entia per accidens, vel definiri non possunt vna definitione, vel, si aliquo modo definiantur per modum vnius rationeformæ accidentalis, illa definitio est aliquo modo distincta ab eo subiecto, cui attribuitur. Posteriori autem modo, qui ad præsens spectat, comparantur ab Aristotele in altero loco citato, & hoc modo ait, in rebus immaterialibus idem esse quod quid est, id est, essentiam specificam, quæ definitio explicatur, cum eo, cuius est, id est, cum indiuiduo, seu re singulari, quod secus esse ait in rebus compositis ex materia & forma. Sentit ergo, rem immaterialem seipsa esse indiuiduam absque additione vlla; materialem vero non ita, sed fieri hanc indiuiduam per aliquam additionem; atque ita exponunt hunc locum Diuus Thomas & alii. Et 3. de anim. text. nono, ait Aristotel. in rebus quibusdam aliud esse rem, supple indiuiduam ab specifica quidditate rei, quod ipse dicit illis verbis; *Aliud est magnitudo, aliud magnitudinis esse*: subdit vero non in omnibus rebus inueniri hanc distinctionem, quod omnes expositores intelligunt, dictum esse propter res immateriales, in quibus indiuidua nihil sunt, nisi naturæ ipsæ specificæ subsistentes. Ita Auerroes, Philop. & late Diuus Thomas. Vnde hanc sententiam videtur docere idem Diuus Thomas 1. parte, quæst. 3. articulo 3. & de ente & essentia cap. 5. quibus locis Caietan. & 3. part. quæstione 4. articulo 4. idem sentit, & videtur esse recepta sententia in Schola Diui Thomæ, vt ex his, quæ referemus sectione 4. magis constabit. Nam ex ibi tractandis sumendum est fundamentum huius sententiæ, scilicet, quia substantiæ immateriales, cum nec materiam habeant, nec ad illam dicant habitudinem, nihil etiam in eis excogitari potest, quod addant supra essentiam: & ideo de ipsis sunt indiuiduæ: at vero in rebus compositis additur materia signata, ex qua sumi potest aliquid, quod indiuiduum addat supra speciem.

### *Punctus difficultatis aperitur.*

VII. PRimò indubitatum est apud authores omnes, indiuiduum addere supra naturam communem, negationem aliquam formaliter complentem, seu constituentem vnitatem indiuidui. Hoc per se notum est ex ratione vnitatis supra explicata, adiunctis his, quæ sectione præcedente notauimus circa rationem seu quid nominis indiuidui. Quin potius, si formaliter loquamur de indiuiduo, quatenus tali modo vnum est, negationem addit in suo conceptu formali, non solum supra naturam communem abstracte & vniuerse conceptam, sed etiam supra totam entitatem singularem præcise conceptam sub ratione positiua, quia tota hæc entitas non concipitur, vt vna singulariter, & indiuidue, donec concipiatur, vt incapax diuisionis in plura eiusdem rationis. Difficultas ergo præsens non est de hac negatione, siue illa formaliter pertineat ad rationem huius vnitatis, siue non; nam de hoc etiam sunt opiniones, de quibus iam diximus præcedente disputatione, quid verius existimemus; sed est difficultas de fundamento illius negationis; nam cum non videatur posse fundari in sola communi natura, illa enim de se indifferens est, & non postulat talem indiuisionem in plura similia, sed in ea potius diuiditur, ideo inquirimus, quid sit in re singulari, & indiuidua, ratione cuius ei conueniat talis negatio.

### *Quæstionis resolutio.*

DIco primò; Indiuiduum aliquid reale addit præter naturam communem, ratione cuius tale indiuiduum est & ei conuenit illa negatio diuisibilitatis in plura similia. In hac conclusione conuenimus cum Scoto, sumiturque ex D. Thoma 1 part. quæst. 40. art. 2. dicente, vbicunque est aliquid commune multis oportere esse aliquod distinctiuum. Et 1. contra Gentes cap. 42. ratione 7. ait, illud distinctiuum debere esse aliquid additum intentioni communi. Et Thomistæ non dissentiunt ab hac conclusione, vt patet ex Caietano, lib. 1. Posterior. cap. 4. de ente & essentia, cap. 4. Sonci. 7. Metaph. quæst. 31. Capreol. 2. distinct. 3. quæst. 1. Heruæo, Quodlibeto 3. quæst. 9. Soto in logi. quæst. 3. vniuersalium. Et probatur ex his, quæ proximè diximus: nam commune natura de se non postulat talem negationem, & tamen illi naturæ, vt in re existit, & facta est hæc, per se & intrinsece conuenit talis negatio: ergo additum est ei aliquid, ratione cuius illi adiuncta est, quia omnis negatio ab intrinseco: & necessario conueniens alicui rei, fundatur in aliquo positiuo, quod non potest esse rationis, sed reale, quandoquidem illa vnitas, & negatio ipsi rei vere, & ex se conuenit. Vel aliter proponi hæc ratio potest, quia natura specifica secundum se, & quatenus est proximum obiectum conceptus communis hominis, leonis, &c. nihil habet repugnans communicabilitati: & ideo dicitur negatiue indifferens, vt infra videbimus: per hanc autem indiuiduationem tollitur hæc eius indifferentia, & fit incapax talis diuisionis, quatenus singularis effecta est: ergo necesse est, vt intelligatur aliquid positiuum ei esse additum, ratione cuius hoc ei repugnat. Denique Petrus & Paulus conueniunt in communi natura, & differunt inter se & propriis rationibus: ergo illas addunt naturæ communi; sed illæ positiuæ sunt; non enim constituuntur negationibus in ratione talis substantiæ, ergo. Idem etiam concludunt argumenta, quæ ad confirmandam opinionem Scoti adducta sunt. VIII

Dico secundò: Indiuiduum, vt sic, non addit aliquid ex natura rei distinctum à natura specifica, ita vt in ipso indiuiduo, Petro, verbi gratia, humanitas, vt sic, & hæc humanitas, vel potius id, quod additur humanitati, vt fiat hæc (quod solet vocari hæcceitas, vel differentia indiuidualis) ex natura rei distinguantur; & consequenter faciant veram compositionem in ipsa re. In hac assertione conuenire debent omnes, qui opinionem Scoti impugnant, vt sunt Caietanus de ente & essentia, quæstione quinta, & prima parte, quæstione quinta, artic. 6. Soncin. 7. Metaphysic. quæstione 3. Niph. lib. 4. Metaph. disputatione 5. & alii. Qui tamen non satis distinguunt, an impugnent Scotum quoad totam sententiam, etiam quoad additionem differentiæ indiuidualis supra specificam, vel solum quoad distinctionem ex natura rei: & argumenta eorum videntur esse vtrique parti communia, & ideo non sunt admodum efficacia. In eadem assertione necesse est conueniant, qui negant, naturam esse à parte rei vniuersalem, vt sunt grauiores Philosophi & Theologi, & tota schola D. Thom. vt videbimus disputatione sequente. Quod autem vnum ex alio consequatur, patet, quia si in ipsis indiuiduis id, quod addit indiuiduum supra naturam communem, est distinctum ex natura rei ab illa: ergo & è conuerso ipsa natura in re ipsa præscindit à tali addito, seu differentia indiuiduali; atque adeo à parte rei natura & hæcceitas sunt IX.

duo,

duo, si non vt duæ res, saltem vt res & modus: ergo vnaquæque earum habet per se vnitatem suam, quia non potest intelligi, quod aliqua sint duo, nisi sint vnum & vnum: numerus enim supponit vnitates: ergo illa natura vt præcisa à differentia indiuiduali habet in reipsa vnitatem, ergo vel vnitatem indiuidualem vel vniuersalem. Primum dici non potest, iuxta prædictam sententiam, alioqui natura esset indiuidua ante differentiam indiuidualem, & ita superflue talis differentia adiungeretur; ergo iuxta hãc sententiam necessario dicendum est, naturam illam, prout in re ipsa præscindit, & ex natura rei distinguitur à differentia indiuiduali, habere vnitatem vniuersalem, quod esse impossibile, intelligi potest ex dictis, sectione præcedẽte, & latius infra ostẽdemus.

X. Responderi potest iuxta doctrinam Scoti, naturam, vt in re præcisam ab indiuiduatione, nec habere vnitatem indiuiduam, neque vniuersalem, sed vnitatem f. v. malem, quæ est veluti media inter prædictas vnitates, & nihil aliud est, quam vnitas essentiæ, quæ per definitionem explicatur. Sed contra primo, quia, licet in tali natura hæc vnitas formalis possit ratione distingui ab vnitate indiuiduali tamẽ concipi non potest, quod à parte rei sit secundum entitatem suam præcisa, & ex natura rei distincta ab vnitate indiuiduali, & quod, vt sic etiam careat vnitate vniuersali. Probatur, quia vel illa vt sic est communis, vel incommunicabilis; hæc enim duo immediate opponuntur: si incommunicabilis; est indiuidua, si communis est vniuersalis. Item, vel natura illa, quæ in Petro est distincta ab hæcceitate Petri, est per seipsam realiter distincta à natura, quæ est in Ioanne, prout etiam in illo distinguitur ex natura rei ab eius hæcceitate, vel vt sic non est distincta; si hoc secundum dicatur, erit illa natura communis; si vero dicatur primum, necesse est illas naturas, vt sic esse indiuiduas & singulares, quia non differunt nisi vt distincta numero, & realiter intra eandem speciem.

XI. Atque hinc argumentor secundo directè ostendendo, non posse esse talẽ distinctionem in reb. quæ sit vera & actualis distinctio ex natura rei anteuertens omnem operationem intellectus; nam omnis talis distinctio esse debet inter reales entitates, aut inter realem entitatem, & modum eius. Et quidem, si sit superiori modo erit distinctio realis, quæ necessario supponet vnamquamque entitatem in se singularem, & indiuiduam, quod est per se notum; & ita à nemine negatur, quia distinctio entitatum, supponit vtramque entitatem in se constitutam; atque adeo vnam, & singularem. Si autem distinctio sit inter entitatem, & modum eius, qualis hic esse dicitur, vt sit vera distinctio ex natura rei, necesse est, quod talis entitas præciso modo intelligatur in reipsa habere veram entitatem realem, alioqui intelligi non posset distinctio ex natura rei inter talem modum & entitatem. Quia vel modus ille intrinsecè & formaliter constituit entitatem illam, vel non: si constituit, ergo non distinguitur ex natura rei ab illa, quia intrinsecè & essentialiter includetur in illa, ita, vt nihil concipi possit in illa entitate, quod non includat illum modum: si autem modus ille non intelligitur ita intrinsece, & formaliter constituere talem entitatem, necesse est, vt intelligatur supponere illam in sua entitate constitutam, & realiter aduenire illi, & modificare illam, cum ponatur in re ipsa distinctus ab illa. Impossibile autem est, intelligere hunc modum distinctionis inter differentiam indiuidualem, & naturam communem: ergo. Probatur minor, quia, si præciso illo modo intelligitur natura habere entitatem suam: ergo illa entitas per seipsam, & vt est prior illo modo, debet necessario esse singularis & indiuidua: ergo non indiget indiuiduatione superaddita, nec potest ab illa ex natura rei distingui: sicut, si linea non posset intelligi constituta in ratione lineæ absque rectitudine, non posset rectitudo concipi, vt modus ex natura rei condistinctus, à linea, & adueniens illi: si autem nunc concipitur modus ex natura rei distinctus, ideo est, quia potest concipi linea in reipsa existens, & constituta in ratione lineæ absque tali modo.

Probatur autem prima consequentia, quia omnis entitas in rebus existens necessario esse debet seipsa singularis & indiuidua: Primo, quia, vt sic intelligitur esse extra causas suas, & habere actualitatem realem & existentiam: ergo vt sic intelligitur singularis, quia nihil potest terminare actionem causarum, vel capax esse existentiæ, nisi quod singulare sit. Secundo, quia talis entitas, vt sic concepta ante modum à se distinctum est incommunicabilis multis inferioribus, seu eiusdem rationis, quia nec diuidi potest à seipsa, nec fieri plures: ergo iam vt sic est indiuidua. Tertio, quia ille modus hecceitatis, qui constituit Petrum, est singularis & proprius eius, & dicitur cõstituere & componere Petrum modificando naturam: ergo, si illa modificatio est per veram distinctionem, & compositionem, quæ in re sit, oportet, vt illi modo, qui est veluti quidam actus particularis, respondeat etiam particularis entitas per modum potentiæ actuabilis: ergo illa entitas, quæ supponitur tali actui, debet esse indiuidua & particularis. Quod explicatur quanto; nam in Petro & Paulo, verbi gratia, est duplex compositio ex natura communi & differentia indiuiduali: ergo in vtroque est distincta realiter non solum differentia indiuidualis vnius à differentia indiuiduali alterius, sed etiam entitas naturæ, quæ est in vno, ab entitate naturæ, quæ est in alio: ergo distinguuntur illæ duæ naturæ intrinsece, & entitatiuè tanquam duæ res singulares, etiam præscindendo per intellectum differentias indiuiduales, quia non potest intelligi realis distinctio inter actuales entitates, nisi quatenus indiuiduæ & singulares sunt. XII.

Dices, distingui quidem per differentias indiuiduales, sicut duæ materiæ dicũtur distingui per formas, vel quantitates. Sed de hoc exemplo dicemus postea: in vniuersum enim existimo fieri non posse, vt vna res distinguatur realiter ab alia per aliam à se distinctam, sed per suammet entitatem, per quam in tali esse constituitur: quia seruata proportione per illud res distinguitur, per quod constituitur. Sed in præsente est hoc manifestum, quia, in Petro & Paulo sunt duæ differentiæ indiuiduales inter se realiter distinctæ, & vnaquæque earum actuat naturam realem, qua distinguitur ex natura rei, & cum qua componit suum indiuiduum omnino realiter distinctũ ab alio, non solum quoad differentiam, sed etiam quoad totam entitatem naturæ: ergo necesse est, vt etiam præcisis per intellectum ipsis differentiis id, quod manet à parte rei in Petro & Paulo sit distinctum realiter, atq; adeo singulare: alioqui dicendum esset, rem aliquam omnino realiter eandem contrahi per differentias indiuiduales in Petro & Paulo. Neque enim satis est dicere, non eandem naturam realiter contrahi, sed eandem formaliter: nam hæc identitas formalis, prout in re esse potest, solum est similitudo quædam, quę supponit realem distinctionem, & consequenter indiuiduationem eorum, quæ similia dicuntur; prout vero concipitur per modum vnitatis, non est vnitas realis, sed rationis tantum per denominationem à conceptu mentis, vt postea dicemus. XIII.

Quinto potest hoc declarari, quia illæmet differentiæ indiuiduales Petri & Pauli inter se realiter distinguuntur, tanquam duæ res incompletæ, singulares tamen & indiuiduæ eo modo quo sunt, & nihilominus inter se habent similitudinem, & conuenientiam, quia reuera similiores sunt inter se, quam cum differentia indiuiduali equi, vel leonis, & in eis non oporteret distinguere ex natura rei aliquid, in XIV.

quo

quo sint similes & in quo distinguantur, alioqui procederetur in infinitum, quod in rebus seu modis ex natura rei distinctis est inconueniens, vt supra in simili dictum est; ergo idem dici poterit de ipsis individuis Petro & Paulo, quod licet inter se distinguantur, & similes sint, non oportet in eis distingui ex natura rei id, quo sunt similes, & id quo distinguuntur: ergo non est cur distinguatur ex natura rei differētia individualis, vel ex natura communi, tanquam ab extremo componente individuum, vel à toto individuo, tanquam ab integro composito. Nec refert, si quis respondeat, illas differentias individuales esse simpliciores, & esse id, quo individua constituuntur & distinguuntur, & ideo magis posse seipsis distingui, quia, licet fortasse quoad distinctionem, seu conceptus mentis hoc aliquid conferat, vt statim dicam: tamen si distinctio hæc esset in rebus, argumentum vrgeret, quia illæ differentiæ considerādæ sunt tanquam duo modi reales, à parte rei existentes; & distincti ex natura rei à qualibet alia entitate, quia, sicut habent effectus quasi formales numero distinctos, scilicet, constituere hoc, vel illud individuum, ita etiam sunt numero distincti. Et quamuis sint *quo* respectu individuorum, tamen quatenus in se sunt aliquid, & realia entia, licet incompleta, sunt etiam *quod* saltem incomplete, vt in simili supra notauimus tractando de conceptu entis, vt notauit etiam Caietan. 1. part. quæ. 11. art. 1. circa ad 1. Et tamen cum hac distinctione & simplicitate habent inter se conuenientiam realem in cōmuni ratione talium modorum, vt idem Caietanus ait; de ente & essentia, quæst. 5. ergo, vel in his etiam distinguenda est ratio communis à propriis, vel certe fallax est talis modus argumentandi in quocunque individuo. Aliqui respondent, inter has differentias individuales non esse conuenientiam realem à qua possit abstrahi communis conceptus, sed hoc difficile creditu est, de quo dicetur generaliter disputatione sequenti.

XV. Atque hinc sumitur sexta ratio, quia tota illa distinctio, quę fingitur esse ex natura rei inter naturam & individuum, sumpta est ex modo concipiendi & loquendi & ex conuenientia & distinctione, quæ inter ipsamet individua reperitur: hoc autem signum nullum est ad indicandam distinctionem ex natura rei: & aliunde sunt multa, quæ vrgētius indicāt, nullam esse in re talem distinctionem: ergo. Maior constat ex argumentis factis in fauorem Scoti. Minor quoad primam partem patet, tum exemplo adducto de ipsis differentiis individuantibus, tum ex supra tractatis de conceptu entis, de quo eadem fere argumenta sunt; tum quia alias oporteret ex natura rei distinguere omnes cōmunes conceptus à particularibus, quod infra ostendam esse falsum. Tandē constabit amplius hæc pars ex solutionibus argumentorū. Altera vero pars minoris satis probata est argumentis factis. Quæ vltimo confirmatur à signo inseparabilitatis: nam ea quæ, licet diuerso modo concipiantur à nobis, ita se habent in re, vt neutrum ab altero separetur, vel separari possit etiam de potentia absoluta, sine causa finguntur ex natura rei distincta, vt infra latius dicam in disputatione de distinctionib: sed ita se habent in Petro ratio hominis, & propria individuatio Petri, vt separari nullo modo possint nec talis modus à natura, nec natura prout est in Petro à tali modo: ergo. Neq; quicquam iuuat dicere rationem hominis esse separabilem à Petro, quia potest esse in Paulo, quia hoc non est considerare rationem hominis prout realiter existit, sed solum prout mente concipitur, & ideo non satis est ad distinctionem ex natura rei, quæ esse debet inter ea: quæ à parte rei sunt, si est distinctio inter res positiuas, vel inter rem & modum realem positiuum. Vnde illa distinctio, quæ intelligitur inter rationem communem abstracte intellectam, & individuum, solum est rationis; quia illa natura vt sic nullibi est, nisi obiectiue in mente. Quod si quis illam vocet distinctionem formalem, quia aliam definitionem concipit mens de homine vt sic, & aliam de Petro faciet quæstionem de voce: quia, quod ad rem spectat, illa distinctio non ita est in re, vt in Petro vel Paulo intelligantur illa ex natura rei distincta, vel compositionem in re facere vt ostensum est.

XVI. Dico tertio: individuum addere supra naturam communem aliquid ratione distinctum ab illa, ad idem prædicamentum pertinens, & individuum cōponens metaphysice, tanquam differentia individualis contrahens speciem, & individuum constituens. Prima pars huius assertionis sequitur ex duabus præcedentibus: nam dictum est in prima, individuum addere aliquid naturæ communi, & in secunda negatum est illud esse distinctum ex natura rei: ergo necessarium est, vt saltem ratione distinguatur, quia, si nullo modo distingueretur, nullo modo adderetur. Nec vero inde sequitur id quod additur, esse aliquid rationis: nam sicut est aliud distingui ratione, aliud vero esse tantum rationis, fieri enim potest, vt quæ realia sunt, sola ratione distinguantur: ita etiam id, quod additur, potest esse reale, sicut reuera est, quamuis sola ratione distinguatur. Dices illa additio est tantum per rationem: Respondeo, quoad rem additam nego, quoad modum additionis, seu contradictionis, aut compositionis concedo: nam sicut separatio naturæ communis à differentiis individuis est solum per rationem, ita è conuerso, quod differentia individualis intelligatur, vt addita naturæ communi, solum est per rationem: nam in re non est illa propria additio, sed in vnoquoque individuo est vna entitas, vtramque rationem per seipsam realiter habens.

XVII. Secunda pars conclusionis etiam sequitur apertè ex dictis, sumiturque ex D. Thoma, 1. part. quæst. 29. art. 1. vbi ait substantiam individuari per seipsam, & quæst. 10 de Potent. art. 3. negat posse substantiam per accidens constitui: non est ergo hoc additum extra genus ipsius rei, sed in substantiis est substantia, saltem incompleta, quia in re non est nisi ista substantia individua. Tertia denique pars facile patet, quia hoc additum non est pars aliqua physica substantiæ, quia prædicatur de individuo, vt dicens totam essentiam eius, quam non dicit pars physica, & ideo non prædicatur de toto. Nec est aliquid per modum totius directe positi in prædicamento substantiæ: est ergo quid incompletum per modum differentiæ. Item contrahit naturam communem, illamque diuidit in individua, & constituit Metaphysice ipsum individuum, vt per se vnum in suo genere.

XVIII. Sed contra hanc conclusionem obiici potest ratio quędam facta in præcedenti: nam, si individuum addit aliquid, saltem ratione distinctum, sequitur processus in infinitum in conceptibus obiectiuis ratione distinctis, quod etiam supra in simili reputauimus inconueniens: sequela patet, quia individuum dicitur addere supra speciem aliquid ratione distinctum, quia conuenit cum alio individuo in ratione specifica, & differt in individuali, sed ipsa etiam differentia individualis conuenit cum alia simili differentia in ratione communi, & differt numero ab illa: ergo addit etiam secundum rationem aliquid ratione distinctum supra communem rationem talis differentiæ, & rursus de illo addito fiet idem argumentum, & sic in infinitum. Responderi potest primò, in his nostris conceptibus non esse magnum inconueniens admittere huiusmodi processum, quia patitur intellectus, quæ reipsa omnino indiuisibilia sunt; & ideo mirum non esset, si intellectus in his diuisionibus seu conceptibus in infinitum procedere posset. Secundò posset aliquis ita philosophari de conceptu speciei, & individui, sicut nos supra

de conceptu entis, & inferiorum eius ratiocinati sumus: diximus enim inferiora addere supra ens aliquid ratione distinctum: ita tamen, vt conceptus inferior immediate conceptus sub conceptu entis, nõ sit proprie resolubilis in duos conceptus, sed sit tantum conceptus simplex magis expressus, & determinatus, quam conceptus entis: sicut ergo in præsente dici potest, conceptum indiuidui non esse proprie compositum & resolubilem in conceptum alterius modi, seu differentiæ indiuidualis, sed esse solum expressiorem conceptum ipsius naturæ specificæ prout in re existit in tali entitate, in qua nec concipi potest talis entitas neque aliquid illius entitatis, quin talem specificam rationem includat, neque ipsa ratio specifica potest, vt in re existit, distincte concipi, nisi vt in tali, vel tali entitate contracta. Et hac ratione facile vitatur processus in infinitum, vt constat ex dictis in simili de ente.

XIX. Sed videri potest hic respondendi modus parum consentaneus communi modo concipiendi & loquendi Philosophorum, qui hanc contractionem speciei ad indiuidua explicat per modum metaphysicæ compositionis. Et non sine ratione videtur hoc communiter affirmari, quia etiam genus & differentia non distinguuntur in re, in qua coniunguntur, vt infra ostendemus, & nihilominus propter varias cõnenientias & disconuenientias, quæ inter plures res reperiuntur, intellectus diuersos conceptus format generis & differentiæ, quorum vnus in alio non includitur: sic ergo facere etiam potest inter speciem & indiuidua; est enim fere eadem proportio eorum inter se, & idem discrimen à conceptu entis. Nam ille est transcendens, & ideo non potest proprie contrahi per modum compositionis, neq; aliquid ei secundum rationem addi, in quo ille non includatur; at vero conceptus speciei (sicut & conceptus generis) est ex se limitatus, & non transcendens, & ideo non est necesse, vt includatur in omni conceptu determinatiuo illius: poterit ergo per modum compositionis contrahi, & consequenter poterit etiam indiuiduum resolui in conceptum speciei, & differentiæ indiuidualis: illa enim non est homo, nec Petrus verbi gratia, sed differentia contrahens hominem & constituens Petrum. Dicens, etiam esse differentiam inter genus & speciem, quia ratio generica non solum vt abstracta & vniuersalis facta in mente, sed etiam prout in reipsa existens potest mente præscindi; & ratione distingui à differentia specifica, vt infra videbimus: ratio autem specifica non potest distingui etiam ratione à differentia indiuiduali, nisi prout abstracta, & vniuersalis facta in mente, quia vt in re existens non potest concipi, nisi vt includens indiuiduationem, & quia omnis compositio, etiam secundum rationem intelligi debet in re prout actu existit, ideo facilius intelligitur talis compositio inter rationem genericam & specificam, quam inter specificam & indiuidualem, sed hoc non obstante non est neganda illa Metaphysica compositio indiuidui, quia ad illam satis est, vt specifica ratio possit mente præscindi, vt non inclusa in ista differentia indiuiduali.

XX. Et ideo admisso illo genere compositionis & resolutionis, indiuidui, respondetur tertio, non oportere progredi in infinitum; nam eadem mens, quæ concipit indiuiduum, vt compositum ex conceptu obiectiuo speciei, & differentia indiuiduali, concipit differentiam indiuidualem vt omnino simplicem, & irresolubilem, quia non concipit illam sub conceptu speciei, sed differentiæ tantum, de cuius ratione est, vt sit simplex, & non composita ex ratione communi, & alia differentia contrahente. Sicut videre licet in ipsis etiam differentiis specificis, vel subalternis: sensibile enim, vel rationale formaliter non componuntur ex aliis differentiis, sed hoc ipso, quod sunt rationes differendi, seipsis ab aliis differunt: sic ergo concipiendæ etiam sunt differentiæ indiuiduales, in quibus quoad hoc potest admitti modus ille determinandi ens ad seipsas per simplicem determinationem conceptus absque compositione. Et illa ratio differentiæ indiuidualis, quatenus vt realis & communis ratio concipi potest, erit etiam veluti transcendens ad singulas differentias indiuiduales, quia nihil in eis concipi poterit, in quo talis ratio non includatur, & ideo illa etiam ratio communis determinabitur ad singulas differentias non per nouam compositionem, sed per simplicem determinationem conceptus magis expressi & determinati, & ita cessat vlterior resolutio & processus.

XXI. Dico quartò, Indiuiduum non solum in rebus materialibus, & accidentibus, sed etiam in substantiis immaterialibus creatis & finitis addit aliquid ratione distinctum supra speciem. Excludimus ab hac conclusione diuinam naturam, quia cum illa sit essentialiter ita determinata ad hanc numero naturam, vt omnino ei repugnet secundum eam multiplicari, non potest etiam secundum rationem (si vera sit) abstrahi communis ratio Deitatis à tali Deitate: nam hoc ipso, quod sic abstrahitur, non concipitur vera Deitas, quia de vero conceptu Deitatis est, vt sit hæc numero & non alia; quia hoc requirit eius infinitas. Et hinc consequenter fit, vt hæc indiuidua Deitas nihil etiam secundum rationem addat supra conceptum veræ Deitatis. Vnde merio reprehenditur Caietanus, eo quod 1. part. quæst. 3. art. 3. & aliis locis dixerit, Deum vno modo sumi posse, vt significat concretum, quasi specificum naturæ diuinæ. Nam talis conceptus vere communis, repugnat veræ diuinitati, de cuius essentia est, quod sit hæc singularis natura, & ideo non magis potest verus Deus communi conceptu concipi, & abstrahi ab hoc Deo, quam Petrus.

XXII. Ex hac vero exceptione, quæ singularis est, Deoq; specialiter conuenit propter infinitatem eius, confirmatur conclusio posita, & generalis regula contraria in omnibus creaturis, etiamsi immateriales sint. Probatur, quia in qualibet substantia immateriali indiuidua, & finita, verbi gratia, Gabriele Archangelo concipit mens, & hoc indiuiduum, quatenus concipit hanc numero entitatem, & rationem essentialem, & specificam eius, quæ non includit essentialiter hanc numero entitatem, nec positiuam repugnantiam, vt communicari possit alteri indiuiduo: ergo ibi concipit mens aliquid commune, & aliquid quod secundum rationem ei additur, vt ad hoc indiuiduum determinetur: ergo quoad hoc præcise non est differentia inter substantias immateriales, & alias res. Dicetur fortasse, quamlibet essentiam, seu speciem Angelicam, essentialiter, & ab intrinseco determinari ad hoc indiuiduum, & consequenter hoc indiuiduum nihil positiuum reale, etiam ratione distinctum addere supra ipsam speciem, sed solam negationem communicabilitatis in plura similia, quæ immediate conuenit tali speciei, ratione sui ipsius absque additione vlla.

XXIII. Hic sane videtur fuisse sensus authorum quos citaui in tertia sententia, & idem sentiunt, qui negant, Angelos solo numero differentes posse intra eandem speciem creari, etiam de potentia absoluta: non enim alia ratione potest hoc denegari diuinæ potentiæ, nisi qui existimatur esse contra intrinsecam, & essentialem rationalem talis naturæ. Habetur autem illa sententia fundamentum in D. Thom. 1. parte, quæst. 50. art. 4. & quæst. de spiritualibus creaturis, art. 8. & 2. cont. Gentes, 95. de ente & essentia ca. 5. vbi Caietanus id tenet quæ. 9. & Capreol in 2. dist. 3. quæst. 1. concluſ. 5. & Abulens. Paradox. 4. cap. 34. Et videtur multum fauere Arist. 12. Metaph. tex. 49. & Auicen. 5. Metaph. cap. 5.

XXIV. Sed hæc sententia inprimis supponit materiam signatam esse adæquatum principium illius indiui-

duatio-

duationis, in qua indiuiduum addit aliquid positiuum rationi specificæ, quæ potest dici indiuiduatio positiua: hæc autem suppositio in prædicto sensu falsa est. Maior constat aperte ex prædictis authoribus. Et ratio eius est clara, quia non ob aliam causam negant huiusmodi indiuiduationem in prædictis substantiis, nisi quia materia carent: ergo supponũt materiam vel secundum se, vel vt signatam quantitate, esse adæquatam radicem, talis indiuiduationis, vt ex illo principio, *Si affirmatio est causa affirmationis, negatio est causa negationis*, inferant ex carentia materiæ carentiam prædictæ additionis seu indiuiduationis. Minor vero propositio probabitur late sectio. sequenti etiam in substantiis materialibus. Sed quãuis daremus in materialibus substantiis hujusmodi indiuidualem differentiam sumi à materia, non posset efficaciter inferri materiam esse adæquatũ principium illius differẽtiæ in tota latitudine entis creati: habent enim diuersæ substantiæ diuersa principia suis naturis accommodata, neque ex modo cõpositionis aut indiuiduationis in rebus exteriorib. inuento potest sufficiens argumentum sumi ad res superioris rationis: alioqui eadẽ ratione posset quis negare, dari Angelis compositionem Metaphysicam ex genere & differentia, quia in rebus materialibus genus sumitur à materia, & differẽtia à forma, quod multi volunt esse cum proprietate intelligendum. Item eadem facilitate posset quis dicere in corporibus cœlestibus non addere indiuiduum supra speciem aliquid positiuum etiam ratione distinctum, vel quia non habent materiam, vt existimauit Auerroes vel certe, quia habent materiam alterius rationis. Nam si verum est in his rebus inferioribus materiam esse vnicam radicem differentiæ indiuidualis, solum possumus nos id attribuere huic materiæ inferiori; nam de superiori nulla sufficienti ratione possumus colligere, an hoc etiam ei conueniat, cum sit diuersæ rationis. Dicent fortasse illam materiam subiacere quantitati eiusdem rationis, & hoc satis esse, vt sit principium ejusdẽ modi indiuiduationis. Sed hoc non satisfacit; nam vt infra ostendam, quantitas, cum sit accidens, nullo modo potest ingredi principium indiuiduationis substantiarum. Igitur substantiæ superioris ordinis possunt in compositione metaphysica conuenire cum substantiis inferioris ordinis, & habere principium illius simplicioris & perfectiori modo. Atque ita ex negatione materiæ non potest fieri argumentum efficax.

XXV. Deinde redeo ad rationem inchoatam: nam, quod diuina natura essentialiter includat indiuiduationẽ suam positiuam, & incommunicabilitatem respectu inferiorum, ex eo præcisè prouenit, quod infinitati eius repugnat talis multiplicatio; omnis autem substantia immaterialis creata, finita est: ergo non est, cui ei repugnet habere aliam omnino similem essentia, distinctam tamen realiter in entitate. Responderi potest, quamuis substantia spiritualis sit finita simpliciter in genere entis, esse tamen infinitam in specie sua, habereque totam perfectionem possibilem in sua specie, quia cum sit abstracta, & separata à materia, non habet, vnde limitetur, & ideo intra illam speciem multiplicari non potest. Sed huiusmodi infinitas, & sine sufficiente fundamento asseritur, & vix potest declarari, in quo consistat, nisi petendo principium.

Interrogo ergo, an hæc infinitas intensiua sit, vel extensiua. Primum dici non potest, tum quia tota perfectio intensiua talis Angeli continetur intra certum gradum & limitem talis speciei, in qua nulla est formalis infinitas intensiua: nisi forte dicatur infinita secundum quid, quia potest sub se continere species inferioris ordinis syncategorematicè infinitas, quod tamen non indicat infinitatem, sed perfectionem quandam superioris rationis, vnde hoc commune esse potest speciebus rerum materialium, vt patet in specie humana, sub qua species brutorum in infinitum multiplicari possunt. Hoc ergo perfectionis, seu infinitatis genus nil refert ad quæstionem, de qua agimus, nec potest esse ratio ob quam species aliqua per sese indiuidua sit, & nõ possit in indiuiduis multiplicari. Imo etiam si admitteremus illam infinitatem intensiuam, veram & formalem in aliquo limitato gradũ intrinsece, non sequitur, talem perfectionem, non posse in multis similibus indiuiduis reperiri, quia hoc non habet necessariam connexionem cum illo. Vt, quamuis daretur gratia infinite intensa in anima Christi Domini, verbi gratia, non propterea sequitur, non posse dari alias qualitates gratiæ, numero distinctæ siue finitas, siue infinitas. Quod argumentum etiam declarat, infinitatem illam intensiuam propriam & formalem non magis posse dari in substantiis quam in accidentibus.

Si verò sit sermo de infinitate extensiua, primo, petitur principium, quia hæc extensio non est aliud, quam multiplicatio indiuiduorum in ea specie. Deinde id, quod dicitur, repugnantiam inuoluit: nam illud indiuiduum formaliter, & in se vnum tantum est: quomodo ergo potest infinitatem extensiuam in se continere, quæ in sola multiplicatione indiuiduorum consistit? Dices, continere virtualiter, non formaliter. Sed explicari non potest, in quo consistat hæc virtualis infinitas, seu continentia, aut in quo fundetur, cum non consistat in infinitate intensiua talis naturæ, neque in ea fundari possit, vt probatum est: nulla ergo assignatur ratio, ob quam perfectioni talis naturæ repugnet communicari multis indiuiduis in essentiali perfectione similibus. Hujusmodi ergo substantiæ, quamuis abstractæ à materia, simpliciter finitæ sunt. Neque enim oportet, vt limitationem habeant à materia propriè dicta (quicquid quoad hoc sit de materialibus formis) sed ex propria differentia, vel ex se, & ex propria entitate, aut quia habent tale esse receptum, aut denique, quia natura sua in tali supposito existunt: igitur ex infinitate nulla ratio sumi potest, ob quam huiusmodi naturæ immateriales essentialiter sint indiuiduæ, & incommunicabiles.

Dici aliter potest ex sola immaterialitate sumi sufficientem rationem. Quia res, quæ carent materia, non possunt materialiter multiplicari, vt per se constat: ergo solum formaliter & essentialiter seu specifice: ergo non indiuidualiter, seu secundum numericam multiplicationẽ: quia hæc est materialis multiplicatio. Sed hæc etiam ratio, si verba *materialiter*, & *formaliter*, proprie sumuntur in primo antecedente, insufficiens est, & principium petit; nam conclusionem ipsam in ratione sumit, nimirum, vel distinctionem numericam sumi ex materia, vel idem esse differre numero, quod differre materialiter. Esto enim in rebus materialibus hæc habeant aliquam veritatem, quod postea examinabimus, tamen inde non potest sufficiens argumentum sumi ad immaterialia. Distinctio ergo indiuidualis latius patet, quã materialis differentia dicto modo sumpta: differre enim numero, solum est distingui in propriis entitatibus cum conuenientia & similitudine in integra ratione essentiali: quod commune esse potest, tam rebus spiritualibus, quam corporalibus. Vnde si *materiale*, & *formale*, latius sumantur, prout *formale* dicit rationem essentialem præcisam; *materiale* vero, quicquid illam contrahit, & determinat ad talem entitatem, sic duo angeli eiusdem speciei, quamuis distinguantur, vt duæ formæ integræ possunt dici non distingui formaliter, seu materialiter, seu entitatiue, sicut distinguuntur inter se duæ animæ rationales. XXVI.

Et hoc exemplo potest primo confirmari hæc sententia; nam anima rationalis physice considerata etiam est simplex entitas, & spiritualis, & tamen non XXVII.

est indiuidua ex ratione essentiali, sed aliquid secundum rationem addit. Sed dicunt, animam rationalem habere transcendentalem habitudinem ad corpus, & inde indiuiduari. Sed hoc inprimis est incertum, nam fortasse tam verum est, hanc animam ideo dicere talem habitudinem ad corpus, quia talis ipsa est, sicut è conuerso. Et deinde quidquid de hoc sit, ad præsens non refert, nam idem argumentum proportionale sumi potest, anima enim rationalis, quæ habet suam specificam rationem cum habitudine transcendentali ad corpus, non habet indiuiduationem ex vi illius præcise, sed ex additione aliqua secundum rationem, per quam illa habitudo determinatur ad tale corpus, vel potius ad talem habitudinem ad corpus, ergo eadem proportione, substantia angeli, quæ habet rationem essentialem absolutam absq; transcendentali habitudine, non erit indiuidua ex vi illius, sed ex aliquo addito secundum rationem proportionato illi. Et simile argumentum sumi potest ab accidentibus spiritualibus in quibus indiuiduum addit aliquid supra speciem, non solum in ordine ad diuersa subjecta, sed etiam respectu ejusdem: ideo enim possunt hæc accidentia respectu ejusdem subjecti numero distingui, & multiplicari, saltem successiue, vt patet de diuersis actibus ejusdem rationis in eodem intellectu angelico: si ergo in illis actibus reperitur eadem ratio specifica spiritualis contrahibilis ad diuersa indiuidua, non ex diuersis subjectis, sed ex diuersis differentiis indiuidualibus in ordine ad idem subjectum, cur non poterit eadem ratio specifica substantialis, & spiritualis similiter contrahi per differentias indiuiduales sibi proportionatas? Certe nulla potest reddi sufficiens ratio. Atque similia argumenta sumi possunt ex aliis entitatibus simplicibus, quæ ex se ipsis possunt numero distingui, vt sunt duæ materiæ, vel duæ quantitates; vt videbimus latius, sectione sequente.

XXVIII. Denique sine causa limitatur diuina potentia, vt non possit plures angelos creare similes in essentia, & specie, aut, si annihilare voluisset malos angelos, non potuisset alios similes creare, quod certe per se est incredibile est; & ideo reliqui fere Theologi in 2. dist. 3. docent id fieri posse à Deo. Scotus quæstione 7. Durand. quæstione 3. Gabr. quæstione 1. & alij & Marsil. in 2. quæstione 3. articul. 3. Alexand: Alens. 2. part. quæstio. 20. memb. vlt. articul. 2. & 7. Metaph. text. 41. & ex Thom. Ferr. 2. cont. Gent. cap. 93. dicit non repugnare de potentia absoluta hujusmodi distinctionem numericam substantiarum spiritualium, quamuis neget esse secundum ordinem naturalem rerum: & fauet Diuus Thomas opuscul. 16. capite vltimo, vbi late docet, substantiam immaterialem esse vnam numero singularem atq; indiuiduam, quia ex se non est nata participari à multis. subdit tamen rudis esse ingenij, inde colligere non posse à Deo multiplicari. Sed quidquid sit de hoc modo loquendi, an hoc sit dicendum posibile de potentia absoluta, vel naturali, seu ordinaria, quod fortasse est quæstio de nomine: tamen quacunq; ratione id sit posibile, sufficienter concluditur substantiam immaterialem non esse indiuiduam ex vi suæ rationis essentialis & specificæ; nam si hoc haberet, implicaret cõtradictionem, talem substantiam indiuidualiter multiplicari, sicut implicat, idem indiuiduum numerice multiplicari. Vnde etiam obiter constat, propriam vocem ignorare, qui dicunt, in naturis Angelicis dari conceptum objectiuum vere specificum, & logicè (vt aiunt) vniuersalem, & tamen illam naturam esse ex se ita incommunicabilem, vt implicet contradictionem esse in pluribus indiuiduis solo numero distinctis: est enim hæc aperta repugnantia: nam, si illa natura non potest vllo modo esse in multis indiuiduis, ideo est, quia ex se, & ex proprio conceptu essentiali est ita incommunicabilis; ergo, si talis est, repugnat illam abstrahere ab hoc indiuiduo, & reddere communicabilem, seu indifferentem, quia hæc eadem abstractio est contra ejus naturam & essentiam, sicut constat aperte in natura diuina. Verius ergo, magisque consequenter dicitur, sicut in substantijs immaterialibus dantur veræ ac propriæ species, ita etiam dari indiuiduum, quod aliquid secundum rationem addat supra speciem; & consequenter posse etiam dari plura similia indiuidua. An vero de facto dentur, & quid in hoc sit magis consentaneum Scripturis & Patribus, ad Theologicas pertinet disputationes.

## *Satisfit fundamentis aliarum opinionum.*

AD fundamentum primæ sententiæ respondetur, illa omnia, quæ in primo argumento numerantur, solum indicare, naturam specificam dicere conceptum objectiuum secundum rationem præcisum ab indiuiduis, atque è contrario indiuiduum aliquid ratione distinctum addere supra naturam specificam. Nam scientia humana est de rebus vniuerse conceptis, de quibus immediate sunt definitiones & demonstrationes; & ad hoc satis est, vt secundum rationem possint abstrahi, quamuis in re ipsa non separentur. Quod patet ex dictis de conceptu entis, de quo datur scientia, & fiunt demonstrationes, quamuis constet, re ipsa non esse præcisum à propriis rationibus entium, sed tantum secundum rationem abstrahi. Vnde hæc etiam distinctio satis est ad illas causales locutiones, quia homo est risibilis, Petrus est risibilis, quia in eis non datur causa realis & physica, quæ intercedat inter Petrum, & risibilem, sed explicatur adæquata ratio, & origo illius proprietatis. XXIX.

Ad secundum respondetur in hujusmodi argumentis (quod supra notaui tractando de conceptu entis) facile committi æquiuocationem, argumentando ex modo concipiendi nostro; & ex vsu verborum, quibus significamus res vt à nobis conceptas, ad res ipsas prout in se sunt, distinctionem rerum ex distinctione secundum rationem colligendo, quod est fallax argumentum. Respondetur ergo, hominem vt sic significatum & conceptum, non dicere, neq; includere in sua ratione essentiali indiuidualem differentiam aliquam, vt argumentum recte probat. Et patet, quia secundum rationem ab omnibus illis præscinditur; & per plures hujusmodi differentias secundum rationem contrahi & determinari potest. Vnde recte concluditur aliquid debere addi, quod sit extra essentiam hominis sic cõcepti, vt singularis fiat; nego tamen inde sequi distinctionem in re inter naturam hominis communem, & indiuidualem ejus differentiam, quia natura hominis non reperitur in re ita communis & abstracta, sicut per intellectum concipitur. Cum autem dicitur, quod est de essentia, & quod est extra essentiam, distingui ex natura rei, & non tantum ratione; respondetur, dupliciter intelligi posse aliquid esse extra essentiam. Vno modo secundum rem, seu considerando res ipsas prout sunt à parte rei, alio modo secundum rationem præscindentem vnum ab alio, quamuis in re præcisum non sit. Priori modo verum est (præsertim in rebus finitis) quidquid à parte rei est extra essentiam, debere ex natura rei distingui ab illa, quia non potest alia ratione dici esse extra essentiam; nego tamen hoc modo differentiam indiuidualem, verbi gratia, Petri aut Pauli, esse extra essentiam hominis, vt in re ipsa existentis: nam homo in re non existit, nisi in Petro, Paulo, &c. & in vnoquoque propria ejus differentia est de essentia hominis, vt in ipso existentis. Dices, inde sequi hominem in Petro, & Paulo differre XXX.

ferre essentialiter, seu Petrum & Paulum non habere eandem essentiam; Respondetur, non habere eandem realiter, tamen habere eandem ratione, quod in re nihil aliud est, quam habere similem, & quia differre essentialiter sub his verbis non significat tantum realem distinctionem essentiarum, sed negat etiam essentialem similitudinem, & conuenientiam atque adeo vnitatem essentiæ secundum rationem, ideo simpliciter non conceditur, differre essentialiter ea, quæ solo numero differunt. Tamen, si illa verba solum in priori sensu sumerentur, verum esset, Petrum & Paulum essentialiter differre, juxta quam significationem negamus in Deo, Patrem, Filium, & Spiritum sanctum differre essentialiter, quia nec differentiam essentialem habent, nec distinctionem essentiarum. Posteriori autem modo, scilicet secundum præcisionem rationis, dicitur esse extra essentiam conceptus objectiui omne id, sine quo saluari potest talis ratio concepta; & hoc modo non est necesse, vt id, quod esse dicitur extra essentiam, sit distinctum ex natura rei ab alio: sed sufficit, quod ratione distinguatur, quia illud met verbum, *extra*, non significat absolute esse extra rem, sed esse extra conceptum, seu esse extra rem vt conceptam.

XXXI. Vnde ad confirmationem eandem fere distinctione respondendum est, nam à parte rei homo non constituitur, vt homo præcise, neque in se separatus, sed constituitur, vt Petrus, Paulus, Franciscus. vnde in vnoquoque eodem constituitur homo, quo Petrus; neque in re est aliquid vere vnum constitutiuum hominis, quod re ipsa commune sit, sed sunt plura constitutiua singuluorm homnium, in quibus dicitur esse ratio communis fundamentaliter propter conuenientiam & similitudinem, quam inter se habent, vt sequente disputatione latius dicemus. At vero secundum rationem, sicut homo communis abstrahitur, ita intelligitur habere adæquatum & commune constitutiuum; inde tamen solum potest concludi, illud esse ratione distinctum à singularibus differentiis, quæ indiuidua specialiter constituunt. Ad tertium respondetur ex dictis de conceptu entis constare, illa argumenta non probare distinctionem ex natura rei; idemque ostendemus de naturis vniuersalibus, & inferioribus disp. sequente.

XXXII. Ad primum argumentum secundæ opinionis respondetur, recte probare, rem non fieri singularem per additionem realitatis, vel modi ex natura rei distincti à natura, quæ singularis fieri dicitur, quia omnis talis distinctio supponit entitatem & consequenter singularitatem in vtroq; extremo. Non probat autem argumentum illud non posse rem fieri singularem per additionem alicujus ratione distincti: quia hæc distinctio non supponit entitatem actualem, & consequenter nec singularitatem in vtroq; extremo, quia cum hæc distinctio sit per conceptus, facile intelligi potest inter rem vniuerse conceptam, & modum ejus.

XXXIII. Et juxta hanc doctrinam facile soluuntur nonnulla, quæ Caietanus de ente & essentia, capite secundo, quæstione quarta, obiicit contra doctrinam Scoti, quatenus contra primam, & tertiam conclusionem à nobis positas applicari possunt, quale est illud, Actus singularis supponit potentiam singularem, 2. Physic. capitul. 3. text. 36. sed id, quod addere dicitur indiuiduum supra speciem est actus singularis naturæ, ergo supponit naturam singularem: quia respicit illam vt potentiam, respondetur enim majorem esse veram de actu & potentia realibus, & ex natura rei distinctis, de quibus loquitur Aristoteles citato loco; non vero de actu & potentia ratione distinctis propter causam explicatam. Sicut etiam actus specificus non supponit potentiam specificam, sed genericam. Aliud argumentum ejus est: Quod conuenit vni indiuiduo, & repugnat alij, supponit distinctionem illorum, sed differentia indiuidualis est hujusmodi, ergo non facit distinctionem, sed supponit. Hoc autem argumentum ex vi formæ infirmius est. Nam facile potest negari maior, vt patet in simili forma, quod conuenit vni speciei, & repugnat alteri supponit distinctionem earum: addendum enim esset, vel facit: idem ergo addendum esset in præsente. Tamen, si argumentum non heret de ipsis indiuiduis, sed de natura, quæ per hanc differentiam indiuidualem contrahitur, potest habere vim contra distinctionem ex natura rei inter illam differentiam & naturam, non verò contra nostram sententiam. Nam in distinctis indiuiduis sunt etiam naturæ realiter distinctæ, vnde si differentiæ indiuiduantes sunt ab eis ex natura rei distinctæ, necesse est, vt differentia, quæ conuenit vni & repugnat alteri, supponat earum distinctionem & non faciat illam: quia supponit, vt dictum est, potentiam singularem sibi proportionatam, & consequenter distinctam ab alia, quæ sibi proportionata non est: atq; ita iam non erit differentia indiuidualis, vt supra etiam argumentati sumus. At vero ablata distinctione ex natura rei non procedit argumentum respectu naturæ contrahendæ, quia sic non est vna, & altera natura, vt possit differentia conuenire vni, & repugnare alteri, sed est vna secundum rationem. Si vero sit sermo de natura non vt contrahibili, sed vt contracta, sic iam est ipsa res indiuidua quæ per ipsam differentiam constituitur, & distinguitur ab alia.

Ad secundum respondetur, solum procedere de vltima ratione formali vnius, seu vnitatis indiuiduæ, quæ in negatione consistit, de qua fatemur non addere aliquid supra entitatem indiuiduam præter negationem, nos autem agimus de fundamento hujus negationis, & de eo, quod addit entitas singularis supra communem naturam, ratione cujus talis negationis capax fit. XXXIV.

Ad tertium aliqui dicunt, hoc, quod addit indiuiduum supra speciem, esse accidentale. Sed hoc esse falsum, conuincitur, tum argumentis ibi factis, tum alijs quod faciemus sect. seq. tum etiã ex dictis: nam si hoc additum solum est ratione distinctum à substantia, seu essentia rei, & per se illi conjunctum tanquam per se determinans naturã communẽ ad particularẽ, quomodo potest esse accidentale? Alij ergo simpliciter vocant hoc essentiale indiuiduo, non speciei, quod reuera ita est, si rem ipsam consideremus, nam quod omnino intrinsece constituit, & componit hoc indiuiduum, est propria ejus differentia simul cum natura cõmuni: neque potest, non solum esse, verum nec concipi hoc indiuiduum sine tali differentia. Tamen secundum rationem, & secundum modum loquendi Dialecticorum, & Metaphysicorum accommodatum modo concipiendi nostro, non appellatur hæc differentia indiuidualis essentialis sed intrinseca entitatiua, & quasi materialis, vt distinguatur à differentia specifica, quæ maximè formalis est: sumitur enim ex illo gradu in quo indiuidua formaliter conueniunt, seu assimulantur. Itaque hoc sic declarandum videtur, quod indiuidua ejusdem speciei cum reali distinctione habent integram, & perfectam similitudinem in natura, in quo differunt ab indiuiduis differentibus specie sub eodem genere, quæ inter se non habent tantam, tam perfectamque similitudinem. Hinc ergo fit, vt mens nostra concipiat id, in quo illa indiuidua inter se conueniunt, tanquam vnum quid, & tanquam id, quod est formale in illis, & quod per se confert ad scientiam: nam distinctio in sola entitate censetur esse quasi per accidens, & ideo vocatur materialis. Eandemque ob causam definitio scientifica non datur, nisi de communi & specifico conceptu, atque in hoc sensu species vltima dicitur tota XXXV.

essentia indiuiduorum, scilicet, formaliter ac præcise sumpta, & concepta, & prout ejus cognitio ad humanam scientiam deseruit, quæ non descendit ad particularia secundum proprias, & indiuiduas rationes eorum, quia nec potest eas percipere prout in se sunt, neque agit de accidentibus propriis indiuiduorum: quia vel contingenter, & per accidens eis conueniunt, vel si fortasse sunt aliqua omnino propria, æque latent, ac ipsæ indiuiduales differentiæ. Denique, quia esset valde operosum, ac pœne infinitum ad singula particularia descendere. Nihilominus tamen non est dubium, quin indiuidua, etiamsi solo numero differant, habeant in re distinctas essentias, quæ si prout in se sunt concipiantur & explicentur, diuersis conceptibus, & definitionibus declarandæ erunt; & distinctas etiam habebunt proprietates saltem secundum rem, vel secundum aliquem modum proprium, sub qua ratione cadunt sub scientiam angelicam, vel diuinam.

XXXVI. Ad tertiæ opinionis fundamenta respondetur. Ad Aristotel. in septimo Metaph. primo responderi potest cum Alexandro Alensi ibi, cum Aristoteles ait, *in separatis à materia non distingui quod quid est ab eo cuius est*, non sumere materiam cum omni proprietate pro materia prima, vel pro subjecto proprio alicujus formæ, sed pro quouis supposito, quod à parte rei sit aliquo modo distinctum à natura sua, quomodo nulla substantia creata dici potest abstrahere à materia, quia in omnibus natura est in supposito aliquo modo ab ipsa distincto. Hæc doctrina est vera, sed non existimo Aristotelem eo in loco in eo sensu fuisse locutum. Aliter exponit Alexand. Aphrodisæus, qui existimat, & reuera valde probabiliter, Aristotel. in vtroq; loco supra citato de eisdem substantiis esse locutum, & eodem modo comparare quod quid est, cum eo cuius est. Quod ex verbis eiusdem Philosophi confirmari potest: ait enim in illo tex. 41. *Dictum est insuper, quidditatem, & vnumquodque idem in quibusdam esse, vt in primis substantiis*: ita enim legit ipse Alexander. Et quamuis in textu communiter eo loco non repetatur illa particula, *Dictum est*, tamen, quæ paulo antea præcesserat, hanc etiam clausulam comprehendit, vt ex contextu satis patet. Hinc ergo per *primam substantiam* non intelligit Alexand. immateriales substantias, vt D. Thom. quia Aristoteles in posteriori loco sese refert ad ea, quæ in priori dixerat, ibi autem nihil de immateriali substantia in speciali dixerat, neque in alio affert specialem rationem, ob quam, differentiam in hoc constituat inter materiales, & immateriales substantias; neque est vllum indicium, ob quod dicamus æquiuoce vti illo termino, *cum eo cujus est*, vt in priori loco sumatur pro definito, hic vero pro supposito, vt ita diuersa sit comparatio vtroque loco facta. Ac denique nunquam Aristoteles nomine *primæ substantiæ* vsus fuerat ad significandas specialiter immateriales substantias, nam licet libro quarto, capitulo tertio, text. 7. videatur illa voce vti in ea significatione, tamen, & Commentator ibi per *primam substantiam*, Deum intelligit, & quidquid sit de illo loco, nullum inde sumitur argumentum, ad alium in quo modo versamur, itaque eadem est iuxta hanc expositionem sententia Aristotelis in vtroque loco. Per primas ergo substantias intelligit Alexander quælibet supposita substantialia, à quibus non separatur *quod quid est*, id est, communis natura. Quod vero Aristoteles subdit: *Primam substantiam dico, quæ non dicitur de eo, quod aliud in alio insit, vt in subiecto, vel materia*, explicatur ab Alexandro de substantia, quæ non significatur vt aliud in alio, sed tanquam vnum per se consistens, in quo differt à composito accidentali, vt est album, verbi gratia, aut simum, in quo aliquid significatur, vt in subiecto tanquam in materia existens; de huiusmodi enim composito ex tali subiecto, vt materia, & accidente vt in illa existente, subdit Aristotel. in eo, cum sit vnum per accidens, quod quid est distingui à subiecto, in quo est. Atque ita iuxta hanc expositionem nihil potest ex prædicto textu contra nostram sententiam colligi. Præter hanc vero expositionem probabilem, habet ille locus aliam fortasse probabiliorem, tamen, quia attingit quæstionem de distinctione naturæ à supposito in rebus immaterialibus, tradetur commodius infra disputatione de distinctione naturæ, & suppositi in rebus creatis.

Ad aliud testimonium ex 3. de anima, si commu- XXXVII.
nis expositio retinenda est, nihil responderi potest, nisi Aristotelem fuisse illius sententiæ, quod tandem concedit Scotus in secundo, distinctione 3. quæst. 7. ad primum, vbi ait, Aristotelem existimasse Angelos esse entia per se necessaria, & ideo non potuisse consequenter existimare posse dari plures Angelos in vna specie, nam si dari possent, darentur de facto, quia in per se necessarii & æternis idem est esse & posse. Et similiter si plures esse possent, in infinitum etiam multiplicari possent, ac denique actu essent infiniti. Sed fundamentum huius discursus incertum est, scilicet, Aristotelem sensisse Angelos esse entia per se necessaria. Et fortasse Aristoteles quando hanc differentiam ponit inter indiuidua materilia & immaterilia, non loquitur præcise ac Metaphysice de indiuiduo, vt dicit solam substantiam singularem, sed loquitur physice de indiuiduo vt in re ipsa est suis accidentibus affectum: quo modo videtur loqui in dicto loco 3. de anima: nam materiale indiuiduum tale dicit esse vt circa illud sensus versetur, quod non est verum de indiuiduo rigorosa ac Metaphysica præcisione sumpto, sed solum posteriori ac physico modo. Et ita potest facile inueniri differentia inter materiale, & spirituale indiuiduum.

Ad rationem prædictæ sententiæ (quidquid sit XXXIIX.
de illa opinione, quod in rebus materialibus, materia signata est principium indiuiduationis, quam statim disputabimus) respondetur, quamuis in rebus immaterialibus non detur hoc principium indiuiduationis, aliquod tamen dandum esse proportionale, quia etiam illæ substantiæ indiuiduæ sunt, non ex vi rationis specificæ, sed singularis. Vnde cum dicitur substantia spiritualis se ipsa esse indiuidua, si intelligatur *se ipsa*, id est, ex vi suæ rationis specificæ, petitur principium, & falsum assumitur, vt probatum est, si autem intelligatur, *se ipsa*, id est, per suam entitatem, est quidem id verum, sed nihil impedit, quin in illamet entitate, ratione distinguantur specifica ratio, & differentia indiuidualis: & quod eadem entitas secundum diuersos respectus possit esse vtriusque principium ac fundamentum. Nam quoad hoc eadem fere ratio est de materialibus substantiis: nam, siue materia signata, dicatur principium indiuiduationis earum, siue quiduis aliud, nihil tamen esse potest, quod non sit ipsamet entitas essentialis rei, vel tota, vel partialis: vnde in eadem oportet distinguere, & rationem specificam, ob quam dicitur esse essentia, vel pars essentiæ: & rationem aliam non re, sed ratione distinctam, ob quam dicitur esse indiuiduationis principium.

## SECTIO III.

### *Vtrum materia signata sit indiuiduationis principium in substantiis materialibus.*

I. Mittimus diuinam substantiam, quoniam, vt diximus, illa per se & essentialiter indiuidua est, vnde non est, quod in ea quæratur indiuiduationis principium, magis quam essentiæ, vel existentiæ ipsius.

*Sensus*